

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМИНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, П. пош.
Контра. почт. шл. 143.322.
Навесі для телеграм:
"Діло", Львів.
Головний Редактор прий-
має від 11—12 год. перед-
полуднем.
Рукописи не повертаються.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місяць 9-00 кш.
Чвертьріччя 14-00 "
Півріччя 24-00 "
Річчя 42-00 "
ЗА ГРАНИЦЕЮ: 3 Америк. 1 амер.
Франк, Голланд. 20 фр. фр.
Італ. 7-00 шил., Швейцар. 7-00 шил.,
Швед. 6 шил. фр., Чехословач-
чині 30 ч. к., Румун. 120 лей, Бель-
гарі 7-00 шил., Австрія 7-00 шил.,
Шина австр. 1 шил.

Телеф. Редакції 23-41.
Друкарні 23-26.
В СПРАВАХ ОГОЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМИ-
НІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

Міркування з нагоди реформи шкільного устрою.

У минулій сесії ухвалили, як відомо, закон про новий устрій шкільництва у Польщі. На основі § 60. цього закону зміна має початися вже в дні 1. липня 1932 р., тобто за 2 місяці. Ця зміна спричинить романний переполюс у цілому шкільництві, отже і в цих республіках шкіл, які маємо з українською мовою навчання, а також і в наших приватних школах. Наша Парламентарна Репрезентація писала свою думку про цей закон у законодатних палатах і оголосила цілу низку поправок. Однак з них не прийнято ні одної. Обговорювано його у нашій і в польській пресі. Тому не буду ним подібно займатися. Хочу лише в кількох словах торкнутися деяких актуальних, визначених ним, питань.

На основі нового закону цілковитий аміні підпадає передовсім середнє шкільництво, тобто гімназії. Правда, для експерименту зможуть залишитися деякі гімназії старого типу. Так само деякі приватні матимуть і приватні школи. Всі вони зможуть існувати тільки за виключною, окремю угодою шкільної влади. На основі нового закону зникнуть зовсім восьмилітні гімназії, а на їх місце постане новий тип *чотирирічної середньої школи* та *двохлітні ліцеї*. Дві найнижчі класи перейдуть зі своїм матеріалом навчання до шестикласової вселюдної школи, а саме: до 5 і 6 класів. І тільки учні 6 класу вселюдної школи зможуть переходити до гімназії. Так само доступ на університет буде дозволений лише для учнів, що поновили ліцеї. Як! Консеквенції з того устрою зможуть бути для нас!

Для українського шкільництва, оскільки виконавчий розпорядок міністра цього закону не заітерпретуватиме, — це повна ліквідація. Тепер маємо лише 5 державних 8-класових гімназій з українською мовою навчання. Ми вже не раз заявляли, що це число зовсім не відповідає справжньому відношенню до числа українського населення в Польщі. Таких гімназій з 8-ми класами повинні ми мати найменше 50. При новому законі існуючі гімназії будуть зведені до 4 класів, тобто квантитативно і квалітативно вони опадуть на половину. Коли вийти під увагу факт, що доступ до цих гімназій буде відкритий тільки для молоді, що покінчила 6 класу вселюдної школи і факт, що українських 6 класових шкіл є дуже мало, (їх число не доходить до 10), то треба побоюватися, що контингент учнів до гімназій буде дуже малий.

Так само великою загрозою в доступі сільської молоді до середніх чи фахових шкіл буде факт, що до сільських майже а правила в тільки 1- і 2-класові школи, а відповідні 6-класові школи у місті, як учить практика, не приймають нашої літери з села. Очевидно, ту можливість тільки який вихід, щоб на час, заки зовсім розвинується наші 6-класові школи, залучити 1- і 2-класу при українських гімназіях. Нам треба побудувати заходи, щоб поширити право доступу до шкіл 1- і 2-класу до шкіл 2-ступня (де 1- і 6 класів). Щодо українських гімназій до їх не тільки не можна тепер ліквідувати, але навпаки треба в усіх повітах, де переважає українське населення творити нові, принаймні по дві в повітовому місті Східної Галичини і Волині.

Друге важке для нас питання, як розв'язати справу творення ліцеїв з українською мовою навчання. Справедливість наказувала б створити бодай тільки ліцеї з українською мовою навчання, скільки є гімназій. Це вимагає знову в питанням території і в питанням дотеперішнього покриття у малому часі українських гімназій. Так само залічують учительські семінарії. Маємо повне право домагатися, щоб на місці залікованих українських гімназій і семінарій заснувати справедливо число педагогічних ліцеїв і „педагогіч“ з українською мовою навчання вже з початком слідуєчого шк. року. Коли мова про фахове шкільництво, то звідси пора відкрити належну нам кількість фахових шкіл з українською мовою навчання, а

яких досі нема ні одної. Очевидно найнижча пора, щоб при перебудові шкільництва уряд подумав і про вищі українські школи. Від 40 літ борються українська академічна молодь і українські компетентні громадські чинники за оснування українського університету у Львові. Але як за часів Австрії, так і тепер у польській державі цього домагання українців польські відповідальні чинники навіть не беруть під увагу. Що більше, вони не респектують у цій справі навіть ухваленого польським сеймом закону з 26. вересня 1922 р. А про інші високі школи з українською мовою навчання нема що й казати.

Тепершній уряд доказав, що у шкільній політиці супроти українського населення для нього мірадолюбно вказівкою та ідеалом є утримання Габсбургів, який зовсім не зближує обох народів, як це декому з польських кругів здається, а навпаки віддаляє.

Третя стаття закону, а саме § 15, 16, 17. і 18. намагає про доповнячу освіту. Ту знову вводить закон новітні, бо держава перебирає в свої руки виховання молоді у т. зв. позашкільних віці. На основі § 17. зможуть навіть старші громадяни користатися з доповняючого навчання. Постає небезпека, що творенням нових офіційних центрів для заведення позашкільної освіти легко ввійти у колізію з нашими різними умовами, наслідком чого замість освітньої праці зможуть виникати ферменти на місцях.

Англія і події на Дністрі.

Жахливі події на Дністрі за останні місяці найширше відомі в Англії. У пресі появилася вістка про масакри безборонного українського населення більшовицькими агентами, під час утечі з Радянської України до Румунії. Також у Палаті Послів був поставлений запит у тій справі.

Першу вістку про масакри на Дністрі подав дня 2. березня льондонський денник „Дейлі Телеграф“. Також і друга новинка появилася в тому ж деннику дня 5. березня. Дня 22. березня подав довшу новинку про вимордування більшовиками 50 осіб на Дністрі, „Морнінг Пост“, а за ним і кілька проміжних денників.

У Палаті Послів поставив дня 13. квітня посол командир Локер Лемсон запит до секретаря закордонних справ, чи не було б вказане поробити які заходи перед комітетом Міжнародного Бюро Праці (в Женеві), щоб забезпечи-

ти охорону і опіку українським біженцям, які передісталися через Дністер до Румунії? Бо як зачувати, вони знаходяться в дуже невдачливому положенні.

Секретар закордонних справ звернувся в тій справі до Женеві за інформаціями і відтіла співісповідали його, що в справі допомоги для біженців уже пороблені заходи, тому заступник секретаря закордонних справ кап. Еден, відповів послові Лемсону ось що: „Як мене поінформовано, то вже вийшли відповідні звіти до Союзу Народів від Допомогового Комітету в Румунії і в Букарешті засновано допомоговий фонд для біженців. Тому п. секретар закордонних справ не вважає доцільним, щоб уряд Його Королівської Милости від себе звертався до „Міжнародного Національного Бюро для Біженців“ у тій справі“.

Справа Далекого Сходу в Женеві.

Новим чинником в розвитку подій на Далекому Сході є загрозливий наступ війська китайських більшовиків на нові осередки Китаю. Чинник цей сприятливий для японського уряду, бо оправдує його твердження, що китайська влада не вміє втримати лад в державі; одночасно у правлять Японію до більш рішучих заходів проти більшовиків в Манчжурії та проти Радянщини взагалю, бо щодо підтримання китайських більшовиків Радянщиною нема сумніву.

По відомостях з Гонконгу армія китайських більшовиків матерює на порт Амою в американській в англійській містонарі евакуують провінцію Чан-Чу. Англійський панцирник „Девоншир“ дістав приказ відійти до Амою.

Хоч Радянщина не є членом Союзу Народів,

а в пресі чути вже голоси, що готові скласти на Женеву в відповідальність за хід радянсько-японського конфлікту. Щодо відомостей про нього, то радянська преса плекає небезпеку війни на Далекому Сході дуже значною та переповнена скаргами на японський уряд, тоді як японські офіційні вола одніють положення в Манчжурії досить спокійно. Це зводило на перешкодку чистити Манчжурію систематично від більшовицьких елементів. Особливо обурення більшовиків викликає арештування 220 радянських громадян та китайців з повою замару на потяг з японським кономом. Фактично радянських урядовців на східно-китайських залізничних лініях ліквідується.

(Укр. Бюро в Женеві.)

Голод на Радянській Україні.

Біженці в Україні оповідають у Києві, що брак засобів поживи викликає повсякні заворушення в Харкові, де жити простоявши даремно цілу ніч під дощем та снігом, розграбували три магазини та побили урядовців. В Полтаві

скалати ДНУ страждали до товни та збили 5 осіб. В інших містечках йдуть заворушення, викликані браком хліба.

(Укр. Бюро в Женеві.)

При зміні адреси просимо подати й стару адресу.

Великодні писанка для українського шкільництва.

Заклик Гол. Управи „Рідної Школи“ до Українського Народу.

Коли адарять Великодні Дзвони й понесуть радісну вістку Воскресення по всій українській землі, Ви всі будете поздоровляти своїх рідних і приятелів з Великим Святком. Так і Вас старших і молодших громадян і громадинок широко поздоровить у цей день всенародня установа „Рідна Школа“. Прийде до Вас, як рідна Мати Ваша, Опікунка українських дітей і скаже: „Христос Воскрес!“

Не відмовте їй широкого привіту й стародавнім українським значаєм дайте їй свою писанку — щедру жертву на її важні потреби, для успішної праці коло навчання й виховання української дитини у рідній мові і в рідній душі.

Тією традиційною писанкою Ви не тільки вішануєте „Рідну Школу“ в її ювілейному році, в 50-ліття її діяльності, а й сповніте свій громадянський обов'язок супроти Спільної нам Ма-

тери, її світлої майбутності, памятаючи, що основою її майбутньої кращої долі може стати і стане тільки свідоме покоління, виховане „Рідною Школою“ в рідних заповідях.

Жертвуйте всі при кожній святочній нагоді на „Рідну Школу“, весь дохід із святочних вистав і розривок призначуйте на „Рідну Школу“. Нехай з тих пожертв виросте багата рідношкільна Ювілейна Писанка, як живий доказ національної свідомості і повної готовності до великих жертв для добра рідного народу!

ГОЛОВНА УПРАВА „РІДНОЇ ШКОЛИ“

Ілля Кокорудз вр. Д-р Мирон Коновалець вр. голова. секретар.

Члени Президії:

о. Олекса Базюк, Кузьмович Волод., д-р Кость Левицький, Мих. Струтинський, Іван Юшишин.

Похорони пок. Юліяна Романчука.

В понеділок в 3-тій годині пополудні потались похорони покійного сеніора наших громадських діячів і довголітнього провідника українського народу в Сх. Галичині Юліяна Романчука, виносом домовини з тлінними останками з дому жалоби при вул. Кампіяна ч. 5. У похороні взяли участь непроглядні маси львівського українського громадянства разом з делегатами з краю.

На переді похоронного походу несено вінки від української молоді, опісля йшла молодь обох українських державних гімназій (головне заведення заступало тільки двацять кілька учнів делегатів з двома професорами), далі ступали довгі ряди молоді всіх середніх шкіл УПТ, дівочих і мужеських, торговельної школи „Просвіти“, гімназії Василіянок, а вкінці вищих шкіл. Йшли теж заступники громадянських організацій у Львові та з краю. Співаки на переміну хори „Бандурист“ та „Сурма“ й пригравала оркестра Т-ва „Зорі“.

В похороні взяло участь 22 священників під проводом єпископа Будки і мітрата Базюка. За духовенством відбували останню дорогу тлінні останки великого Покійника в похоронному возі, запряженому в четвірню карих коней. Похоронний віз був обвішений вінцями від родини Покійного, від наших центральних установ та від Укр. Парл. Репрезентації. За домовиною ступала родина і делегації установ, а далі маси народу.

Безпосередньо після виносу тіла з дому жалоби промовив над домовиною з балкону през. д-р Кость Левицький. Потім рушив похоронний похід у зазначеному вище порядку вулицями Кохановського, Пілсудського і Пекарської.

Після відправи над могилою прощали Покійного: пос. д-р Дмитро Левицький від Укр. Національно-Демократичного Об'єднання і Парламентарної Репрезентації, ред. Волод. Целевич від Т-ва „Просвіта“ й інших культурно-освітніх установ, пос. Сергій Хруцький від північно-західних земель у Польщі, студ. Вітошинський від студентської молоді та інж. Романенко від української наддніпрянської еміграції.

ЗАЯВИ СПІВЧУТТЯ.

Головний Виділ „Просвіти“ вислав письмом з заявою співчуття і глибокого жалю синові Покійного, що приїхав на похорон з Відня до Львова.

Заяви співчуття з приводу смерті б. довголітнього голови „Просвіти“ і великого Сина України наспіли на адресу Головного Виділу від: Учительської Громади у Львові, Взаємної Помочі Українського Вчителства у Львові, Українського Т-ва Допомоги Емігрантам з України, українських установ Яворівщини, адвоката Андрія Чайківського з Коломиї, Української Студентської Секції в Станиславові, українських установ у Єзуполі, о. Савойки зі Щирця, пос. Кузика з Рогатина і Головної Управи Укр. Центр. Комітету з Варшави.

ЗАМІСТЬ ВІНКА

на могилу бл. п. Юліяна Романчука вложили українські установи Яворівщини **квіт. 20** для Т-ва „Просвіти“ у Львові.

КЛЕПСИДРИ.

З приводу смерті бл. п. Юл. Романчука по'явилися клепсидри, крім вичислених учора, також від „Учительської Громади“, „Зорі“, Ради Старих, українського студентства та від синів і внуків.

Солодкий Базар

„РІДНОЇ ШКОЛИ“

влаштує Жіночий Кружок ім. Ганни Барвіної у Велику Пятницю і суботу в доміці при вул. Мохнацького 12. Продаватимемо по цінах власної продукції святочне печиво: бабки, булочки, торти, тіста, маківники, тощо, усе з перших фірм. Хто хоче в часі свят щось смачного зїсти, а притім підпомогти „Рідну Школу“, хай приходить до нас на закупню. Торгуємо цілий день від 9-ої рано до 6-ої вечором.

СТАРШИНА КРУЖКА

Гітлерівська погроза

ЕССЕН. 25. IV. ПАТ. Єпископові в Мінстері Йоганнесові прислали сокиру з листом, у якому безіменний автор заповідає, що такою сокирою гітлерівці будуть стинати голови єпископам. Першим єпископом, якого голова впаде під ударами тієї сокири буде кардинал Пфальцгабер з Мінхену.

Міліон людей в Нью-Йорку голодує.

ЛЬОНДОН. 25. IV. ПАТ. „Дейлі Тел“ повідомляє з Нью-Йорку, що доля одного міліона мешканців, значить семи частини населення Нью-Йорку залежна від добродіної акції, якої засоби майже вичерпані. Оскільки не приїде негайна допомога, вибухнуть голодові заворушення.

Конференція б. прем'єрів.

25. квітня відбувалася у Варшаві друга конференція б. прем'єрів під проводом през. Мосціцького. Узяли в ній участь: прем. Престор, проф. Бартель, маршал союму Світальський і голова ВВ. пос. Олашек. Пілсудський не брав участі в конференції.

РЕЦЕНЗІЯ „ДІЛА“ З ДНЯ 27. КВІТНЯ 1932.

ІЛЬКО БОРШАК.

3)

Коли народився Мазепа?

(Докінчення).

Свідчення чужинця. — Інформації Орлика. — Ще один свідок.

Віртемберський князь Максиміліан Емануель, починаючи з 1703 р. був поруч Карла XII. у всіх його походах. „Мій найкращий друг“ говорив про нього шведський король. Тяжко ранений під Полтавою князь Максиміліан помер 25 вересня 1709 р. у Дубні (Див. про нього останню, найкращу шведську монографію: M. Schürer von Waldheim: Prinz Maximilian Emanuel von Württemberg, Stockholm, 1913). У всіх походах віртемберського князя його не залишав пастор Йоган Бендель Барділі (1676—1740), людина освічена й поважна. Він вів записки, які використав у споминах, що вийшли в 1730 р. у Штутгарті під заголовком „Des... Printzens Maximilian... Reisen und Campagnen durch... Pohlen... und Ukraine...“ 80. р. 654, XII (другі видання в 1735 і 1739 р. Франц. скорочений переклад у 1740). Барділі знаходився біля Карла XII і свого князя, коли Мазепа приїхав у королівськ: й табор. Ось що він пише про Мазепу: „Він був середнього росту, худий, волосся зачесане на польський вразок. Хоч мав більше ніж 60 років, мав ще багато вогню й амбіцію здібну на найбільші речі“.

Якби Мазепа народився в 1632 р., то мав би тоді 76 років. Між сьмим і восьмим десятиріччям різниці зовнішня надто різка, щоб Барділі не зауважив цього, не кажучи вже, що міг пізніше — а людина це була цікава — розвідатися серед оточення Мазепи (він знав Орлика) про вік гетьмана.

У паперах Григора Орлика, як я вже писав, („Великий мазепинець“ стор. 146—147) є різні його записки з української історії, між іншим хроніка гетьманів. Зложена вона досить

точно (є помилки, але дрібні). Про Мазепу читаємо: „гетьман Мазепа помер, маючи 70 років у Бендерах“ (оригінал франц. мовою). Григор Орлик завжди цікавився всім, що торкалося його хрещеного батька, але не виключене, що цю дату він узяв із листа свого батька, оригінал якого знаходиться в тому-ж Дентевілі. Лист цей з 26 серпня 1741 р. з Букарешту каже: „Я відправив задушну Службу за сестру й за брата твого, за всіх, що померли на перекресті, а в першу чергу за гетьмана Мазепу...“ Далі Орлик пише: „...Мені вже 70 років, стільки, скільки мав небіжчик Мазепа в Бендерах...“ Пилип Орлик, який народився в 1672 р. (це він сам записав у щоденнику) мав властиво в 1741 р. 69 років. Він, видно, точної дати народження Мазепи сам не знав, але знав, що Мазепа помер 70 років. Цифру „70“ треба прийняти як приблизну.

Такими аргументами я кермував, коли писав у життєписі Мазепи, що він народився „здається коло 1640 р.“. Зрештою тої дати тримався і Грушевський.

Але тепер я маю новий, важливий аргумент. Зпочатку цього року я натрапив на вельми цікавий невіданий документ, який приносить нам жменю цікавих відомостей про Мазепу в його молоді роки і з початку 18 в. Документ цей у франц. оригіналі я подаю в одному з франц. періодичних видань, де співробітничую, а українською мовою — в книжці, виготовленій до друку „Саїдами Мазепи у Франції“. Тут виберу з документу лише те, що торкається віку Мазепи. Спочатку про сам документ.

Коли Марія Люїза де Гонзаг, що виховувалася при франц. дворі, залишила Францію, прямуючи до Польщі, де мала одружитися спершу з Владиславом IV-м, а потім з Яном Казимиром, в її почоті був Антуан Балюз. Останній пізніше виконував різні делікатні місії при польському дворі. Помер він у 1681 р.

5 грудня 1648 р. у Варшаві, в Антуана Балюза, народився син Жан Казимир, хрещеним батьком якого був польський король. Цей Балюз, потім був покоем Яна Казимира, а коли ввійшов до складу французької дипломатії,

тієї, його вважали найкращим знавцем східно-європейських справ. Усі французькі послы у Варшаві вважали Балюза радником. Жан Балюз помер у 1718 р.

У 1702 р. Балюз мав місію у Москві, доставши інструкцію, зібрати відомості, чи у Московії спокійно і чи можливі у ній нові революції“ (Архів Франц. Мін. закорд. спр. Russie, Cor. Politique, vol. 2. Датовано 28 вересня 1702 р.). У Москві його прийняли холодно, бо як писав царський резидент Плерер, все, що має французьке ім'я, не дуже тут шанується“ (Устрялов. Історія царствования Петра Великого. IV. част. II. стор. 604). Вертаючись у 1704 р. з Москви, Балюз, певно, свідомо, вибрав шлях через Україну.

Рукописний відділ Париської Національної Бібліотеки (Fonds Baluze, vol. CCCL) має лист Жана Балюза до якогось його родича й у цьому листі знаходимо досить докладне справоздання про побут французького дипломата у Мазепи. (Лист не датований точно, але мусів бути з кінця 1704 р.). „З Московії я поїхав на Україну, країну козаків, і був кілька днів гостем володаря (prince) Мазепи, що має найвищу владу в цій країні. Я мав до нього листа від канцлера Московії. На кордонах України мене зустрічала почесна козацька варта й з великою шанною спроварила до міста Батурина, де в замку резидує володар Мазепа.“

„Колись він, хоч козацького походження, але знатного шляхетського роду, мав надворний ранг при королі Казимирі. Батько мій і він знали добре, називав у молоді роки я бачив пана Мазепу гарного й стрункого при дворі (польському. I. Б.). „Він запитав мене, чи не буду я сином Антуана Балюза. Доставши позитивну відповідь, володар Мазепа виявив у найприхильніший спосіб своє задоволення, що Його Прехристиянська Величність має своїм представником сина його старого приятеля. Пан Мазепа сам згадав свою молодість і що бачив мене не раз в Кракові, а потім зітхнувши, пропонував: „Eheu! fugaces labuntur anni...“ (Роки швидко біжать. Із Горатія). „Я розмовляв з ним

Господарка в „Нар. Домі“ перед судом.

Візнання св. М. Чучвари.

В понеділок 25. п. м. продовжалася розпра- да проти відповідальних редакторів „Діла“ і „Кур'єра Львівського“ обвинувачених комісар- ем Народного Дому Мих. Бачинського за зміст статей, що були поміщені минулого року в нави- нних органах на тему господарки в Нар. Домі. Всього тої дні заявлено переслуховання свідка Миколи Чучвари, бухгалтера Нар. Дому, який переходив поодинокі пошуків в касових книгах, що ілюструють ту господарку. Даліше переслу- хування того свідка відбудеться завтра.

Щодо першого закладу акції обвинувачення, то св. признав, що в касі Н. Д. вийшло 13. II. 1928 р. 1.500 доларів на „організаційні цілі“, а в дійсності на виборчу акцію. Гроші ті випла- чено до рук Григорія Малаца, тодішнього голо- ви „Гал.-Рускої Нар. Організації“, на доручен- ня прив. обвинувача Мих. Бачинського. Платили (29. II. 1928) виплачено на ту саму ціль знову ж на руки Малаца ще 2.000 дол. 1. III. — 1.500 дол., а 2. III. — 3.000 дол., так що разом пішло в касі Н. Дому на вибори 21.790 дол.

З уваги на те, що посвідчення признало в фонді Н. Д. по 2.000 дол. постійної місячної субвенції для „Рольничого Союзу“, каси Н. Д. виплатила їм поодинокі сім'ї до 11. квітня 1928 р. тому ж Союзу на руки дир. Липецького 28.000 дол., отже чотири рази більше. Усе те пішло очевидно теж на вибори. Крім того випла- чувано підмоги на газету „Голос Народу“ і на інші цілі. Виказ усіх підмог і субвенцій з каси Н. Д. за роки 1928—1931 пред'явив св. на пи- сьмі, при чому зазначив, що гроші для „Гал.- Рускої Нар. Орг.“ виплачувало на основі ухвал байрату. На господарську школу в Білці видано в касі 2.435.28 дол., хоч та школа не вийшла в життя.

Опісля з книг протоколів байрату Н. Д. стверджено, що була ухвала байрату виплатити 1.500 доларів на „нар.-просвітну роботу“, а тим- часом гроші набрав Малець на вибори. Вивча- ються дискусія між оборонцями, яку закінчує прив. обвинувач Бачинський, заявляючи, що виборча акція — це теж нар.-просвітна робота, бож промови на вічах освідлюють нарід і під- востяг його піл просвітним оглядом.

По паві пред'явник розправи ставить впе- чок, аби обі сторони якось погодилися. На це прив. обвинувач Бачинський каже, що він са- мував Н. Д. що вложив у нього масу енергії і т. д. Проти „Діла“ і „Кур. Льв.“ він не має нічого, але хоче довести цю розправу, що він нічого не робив для власної користі. Черк- сота підписати Василівки і т. д., а він не про- тав ані пиди землі, а затягує пошуків за ато-

доки складаних спеціально на те членів Н. Д. З уваги на ту лаяву розправа йде даліше. Св. Чучвара переходить опису поодинокі пошуків в „касах“ Н. Д., що збирав дуже багато часу і робить розправу млівою, леїціною. Трох- ки веселості було при тому, як св. личились ви- датки на влаштування сінга 3. травня, в якому бавало участь кільканадцять членів Рускої Аграрної Парції, а на яке приготувано аж кіль- кадесять таблич з найрізномірніших міс- цевостей.

В дальшому свідок заявляє, що отав майна Нар. Дому (білісний) в р. 1927, себто в часі об'являти урядування приватним обвинувачем, виносив 1.471.692.59 дол., а в кінцем 1931 р. впе- чили 929.752.78 дол. Іншими словами: вартість майна Нар. Дому зменшилася за чотири роки на суму 541.939.81 дол., при чому спосіб оцінки акцій і пасив був в обох білісних однаковий, а тільки при білісній в 1931 р. вент під увагу амортизаційний процент, що виходить з приро- дні річи (від перухомостей місячних 2 прц., від будинків сільських 3 прц., а при рухомостях 5 прц.). Суми довгий у дні 15. IX. 1931 р. (1.320.105.28 дол.) відносять вартельності в сумі 234.621.89 дол. Велике зменшення вартості Н. Д. а, як каже свідок, насталоюм тяжких умо- вин пошуків, ріжнці курсу у відношенні до за-

ставних акцій, пошуків, жартів на нар.-освітні потреби (бурса Н. Д.) і т. д.

Після подрібного обчислення виходить, що всі кошти при закладуванні пошуків (отрати) виносив св. 136.000 дол., а проценти від тої су- ми пошуків 25.000 дол. На лав разом кругло 160.000 дол. Коли до цієї суми додати ще інші видатки (неполічені білісності, відсотки від неза- плачених пошуків то-що), то ті отрати відуть до 200.000 дол. Значить: понах 300.000 дол. отрати з майна Н. Д. не має в нічому покрити. На це свідок каже, що були ще отрати в чинах, видатки на якісі освітні цілі і т. д.

З черги св. описує що ла реалізованої пошуків в сумі 18.000 доларів винувало до каси Н. Д. тільки 109.162.54 дол., бо 10.712.81 дол. пішло на заплату належності, зважаної а ре- алізацією пошуків, а 12.556.87 дол. ужито на за- плату рати в банку в дні 1. I. 1931. З озержаної квоти 109.162.54 дол. дістав [жж. Опозначив на рахунок його належності 4.500 дол., а суму 74.000 дол. ужито майже в цілости на ремонт домів і салі Н. Д.

Дальше св. заявляє, що прив. обвинувач затягує у часі свого урядування ріжні довги для Н. Д. разом з довгочетинною пошуків в сумі 30.000 доларів у М. К. О. Виказ тих пош- чок він залучає, при чому пошуків, на що пі- шли ті пошуків. При кінці заявляє, що він а до сплати виказ тільки на суму 53.000 дол., а крім того 28.300 доларів в МКО. (З пошуків 30.000).

На тому розправу перервано до завтра.

Фабрика мужеських убранных Рот і Ругдерфер

Львів, Леґіонів 3, І. п. над кіном (Палас).

продает свої готові запаси убранных і плащів безпосередньо консументам

ПО ГУРТОВНИХ ЦІНАХ.

МУЖЕСЬКІ УБРАННЯ ЧИСТО ВОВНЯНІ 45 ЗОЛ., МУЖЕСЬКЕ УБРАННЯ ЧИСТО КАМГАР- НОВЕ НА ШОВКОВІ ПІДШЕВІ 70 ЗОЛ. — ПЛАЩІ ЧИСТО ВОВНЯНІ ВІД 62 ЗОЛ. — КРІЯ ТА ВИКОНАННЯ ПЕРШОРЯДНЕ.

За підтримку нашої торгівлі і промислу.

Заклик Союзу Українок до українського жіноцтва.

Зближається Воскресення Христове. Хоч святкувати його будемо в тяжку хвилину, коли родилля і громадянське життя стоїть під знаком кріа, редукцій і опадностей, всеякми кожний старатися буде бодай частинно заставити свя- точний отіл.

Пристаючи до святочних приготувань нехай ніодна українська жінка не забуває про обов'язок, який тяжить на нас усіх. Тим обов'яз- ком є робити всі святочні закупи лише в украї- нських оцілкових чи приватних установах і фірмах.

Цілий наш край крітня вже українськими кооперативами і крамницями. Нема місцевости, деб іх не було. Хтож має іх підтримувати, як не українське громадянство. На чужих воли не мо- жуть числитися. Зокрема під теперішню пору, коли наслідком консумційних обмежень крамни- чий збут так сильно підупав, стає просто злочин- ном супроти нації робити закупи у чужинсь- ких фірмах. Нашим гаслом повинно бути: ні один сотак у чужі руки, бо це зміцнювання чужої сили на наших землях!

Другим важним завданням українського жі- ноцтва повинно бути при закупах у різних у- становах домагатися різних виробів. Повстало чимало українських фабричних установ, які мо- жуть числитися на збут лише серед українського населення. На жалі, дуже часто наші коопера- тиви чи крамниці, під покриттю задоволення

буди́мо вимог купуючих, тримають і продають чужий товар, а навіть деколи дають йому пер- шенство. Це не повинно мати місця і коли наші торговельні підприємства домагаються, щоб іх підтримувати, іх обов'язком є анову підтриму- вати різне виробництво.

Для переведення в життя тих влічів най- більше надалється час передсвяточних закупи. А не переведе цього ніхто, як лише саме жіноцтво.

Тому обов'язком кожної свідомої української жінки є оповити свій обов'язок супроти різного промислу і торгівлі, який полягатиме на тім, що кожна жінка вої, навіть найменші закупи бум робити лише в українських фірмах, як „Народ- на Торговля“, „Маслосоюз“, кооперативи та приватні крамниці і в них домагатися тих украї- нських виробів, які сьогодні маємо. До тієї ації треба притягнути якнайширші круги україн- ського громадянства, щоб ні одна українська жінка не полав в наукраїнські руки.

До ації передсвяточних закупи треба пі- дійти з цілою енергією та розумінням, що здій- снимо планоу роботу, якої ціло підтримати різного промислу і торгівлі, а посередньо свірп- ливати самовистарчалності нації.

Українські жінки оповіть свій обов'язок! Вей до діла! ЗА ГОЛОВНИЙ ВИДІЛ „СОЮЗУ УКРАЇНОК“ МІСНА Рудницька, голова. Євдокія Круціна секретарка.

Після пруських соймових виборів.

БЕРЛІН 25. IV. ПАТ. Оголошено такі уря- дові висліди до пруського союму. Голосувало 22.069.000, фреквенція 81 прц. Соціал-демокра- ти дістали 4.694, німецькі націоналі 1.524, цен- трум 3.374.600, Комуністи 2.819.000, організація хрісних рентиєрів і пенсіонерів (інфляцій) 25.518, людова партія 350.000, партія права на- роду 44.000, господарська партія 191.000, ланд- фолк 153.000, урядники і військні професії 3.885, державна служба 332.000, дітларів 8.009.000, партія власників домів і ріллянств 67.000, гало- верд 63.000, хріснійський соціалі 255.000, соці- алістична опозиція 80.000, партія безробітних 3.000, польська людова партія 57.000 радикаль- ні 9.000, молода праця 13.000.

Політичні кола і ширша публична оціня- ють під вражінням рішучої перемоги націо- нал-соціалістів у виборах до пруського союму. Вражів фант печуваного зросту гітлерівських голосів а 552.000 в 1928 р. до 8 мільонів тепер.

В урядових колах вислід до пруського сою- му викликає сильне абентеження. Е. Гашт що

162 націонал-соціалістів, 31 німецьких націона- лів а комуністами, яких число мандатів зросло до 57, будуть творити соймову більшість. Пра- такому складі тоді буде складати уряд, опертій на більшість.

На основі урядового обчислення позля пруський сойм буде складатися із 422 посіл, з того на соціал-демократів припадає 93, німець- ких націоналів 31, центрум 67, комуністів 57, людovu партію 7, державну партію 2, гітлерівців 162, гановерців 1, хріснійських соціалістів 2.

Позля мандатів у баварському соймі пред- ставляється так: із загального числа 128 мандатів припадає 45 на баварську людovu партію, на гітлерівців 45, на соціал-демократів 20, хлов- ський сойм 8, людovu партію 1, комуністів 9.

Розділ мандатів до віртенберзького сойму буде такий: соціал-демократи 14, центрум 17, хловський сойм 9, демократи 4, комуністи 7, ні- мецькі нац. 3, хріснійська партія 3, націонал- соціалісти 23, разом 80.

зольською і латинською мовою, бо запевняв мене, що не добре володіє франц. мовою, хоч у молоді роки відвідав Париж і південну Фран- цію, був навіть на прийнятті в Люврі, коли свят- кували Піренейський мир. Володар Мазепа вже зоважного віку, має з десять (d' une dizaine) ро-ків більше за мене“.

Хоч як і цікаві дальші рядки листа Балу- за, але перериваю тут цитату. Підкреслені ряд- ки вважаю рішучими в питанні народження Ма- зепи.

Піренейський мир, що закінчив війну Фран- ції а Іспанією припадає на 1659 рік. Якби Мазе- па уродився у 1632, то мав би тоді 27 років. Це не є „молоді роки“, особливо на ті часи, і це не вік для пажі.

Зрештою Костомаров (ст. 387) за докумен- тами „Пам'ятники Києв. Вр. Комис.“ кладе на цей 1659 рік дату повороту Мазепи з чужини. У цьо- му ж році Мазепа мав уже місці від короля на Україну. Уманець гадає, що молодих дипломатів (Мазепа мав у 1659 приблизно 20 років) можна було акредитувати при дворі Медічі, Ма- рії Стюарт і Єлисаветі, але не в таборі козаків. Твердження Уманця є лише літературою і не маловажливі дійсності. Молоді дипломати були тоді, бо й життя починала рано. Зрештою неві- домо, чому місця при Єлисаветі англійській бу- де легша, ніж у козаків.

Далі Балоз категорично твердить, що Ма- зепа (а вони в розмові, видно, торкалися цього питання) має „з десять“ років більше за нього, а Балоз розліває — це відомо документально — при кінці 1648 року.

Отже приходжу до остаточного висновку: Мазепа народився коло 1640 року, може рік ра- ніше, може рік пізніше, але у всякому разі не в 1632 році.

Наші історики — починає акад. Возняк — не поділяють докладно дати народження Івана Мазепи. А я кінчу тим, що ця докладна дата Мазепи й є 95%, даних на те, що ніколи не бу- де відома.

Павло Квітень.

Економічний огляд.

УКРАЇНЬКА ХРОНІКА.

Наш Репрезентативний Союз і Французька кооперація.

На запрошення „Федерації франц. споживчих кооперативів“ Ревіз. Союз візьме участь через свого делегата у з'їзді цієї Федерації у Штрасбурзі 4—7. травня цього року.

Експорт безрог і приділ контингенту для нашої кооперації.

З уваги на те, що „Синдикат для збуту худоби“ у Варшаві є в стані ліквідації і на його місце має повстати нова організація, Центросоюз відновив заходи, щоб йому приналежав контингент для вивозу свиней.

Акція помочи хліборобству без наших представників.

Із „Газети Гандльової“ довідаємося, що 20. п. м. відбулося у Львові зібрання новоствореного воєвідського комітету для фін. хліборобських справ під головуванням воєводи. Не зважаючи на те, що одною з тез діяльності комітету є співучасть у ньому суспільних чинників, українців — як зачуваємо — на конференцію не запрошено.

ПОЛЬСЬКА ХРОНІКА.

Господарський конгрес.

Під назвою З'їзду Господарського „Самоврядування радитимуть у Варшаві від 26. п. м. делегати Торго-Промислових, Різнючих і Ремісничих Палат із цілої Польщі. В програму входять: міжнародна торговельна ситуація, оборот сільсько-господарських продуктів, зокрема внутрішні преференції і багато інших справ.

Обниження відсотків у шалючих касах.

З ініціативи Міністерства Скарбу розгорнулася широка акція за зниженням опроцентування зьокат. Після ПКО, яка зредукувала проц. стопу з 7 на 6, Союз Кому. Шалючих вирішив теж обнижити проценти, покищо у своїх осередках: Варшава, Львів, Катовиці, Краків і Познань. При нових вкладах буде це зrealізоване ще протягом цього місяця, а при старих від 1. липня п. р. Ця акція має обняти згодом усі кооперативні та інші шалючі.

Паперовий картель.

Ми вже сповіщали в „Огляді“ про замір паперових фабрик об'єднатися у картель. Цей картель уже існує під назвою „Центро-Папір“ і починає свою діяльність від 1. травня п. р. З боями перед підвищенням ціни на папір зорганізованими тепер продуцентами та саме з метою обниження цін ведуться переговори між Союзом Видавців Газет і „Тов. видавців книжок“ з одної сторони та провадом картелю з другої.

Редукція цін заліза.

З уваги на важкий збут залізних виробів та велику кризу в гутях, останні вирішили зредувати краєву ціну штабового заліза на 10 проц., себто 35 зол. від тонни. До цієї знижки пристосований буде ціник усіх залізних виробів. Гуртовники вже прирівняли до цього рішення і усталили нові ціни згідно зі становищем Синдикату Польських Залізних Гут. При цьому зазначимо, що умова, на якій побудований Синдикат, саме містить: і тепер ведуться переговори, аби й знову продовжити.

Невеселі цифри з царини експорту.

Експорт Польщі корчиться в жахливий спосіб. За перших 3 місяці п. р., згідно зі своїм оголошенням да-

ними Гол. Статистичного Уряду, вивезено за 257 міл. зол. За той самий час попереднього року експорт був 451 міл., а в р. 1930 аж 658 міл.

МІЖНАРОДНЯ ХРОНІКА.

Після з'їзду Интер. Торговельної Палати в Інсбруці.

Цей з'їзд мав покінчитися 24. п. м., а покінчився вже 20-го. Це знає, що — хоч суттєвою темою його була справа митної унії в ринках такої чи іншої наддунайської концепції — настрої не були дуже боєві. Французька преса ось-як резюмувала ці настрої: 6 із 10 делегатів зааналізувало відкрито за концепцією Франції; Англія й Італія зберігають резерву, а Німеччина та Австрія плянам Тардіє явно не сприяють. Польська преса інформує, що на з'їзді велику роль відіграли польські делегати, головні в напрямі примирення більш крайніх поглядів. У прийнятих на з'їзді резолюціях домінує французька „штандпункт“, але проблема має бути далі „студіована“. Екзотичний блок повинен вести ліберальну торговельну політику супроти заінтересованих держав. Таке голосне побажання висказав з'їзд. Тимчасом Тардіє заповів уже випрацювання нового „проекту

Німеччина й Італія та наддунайські держави.

Берлінська „Германія“ докладає цифрами правильності становища делегатів Німеччини та Італії на останній конференції в Лондоні, в якому вони обстоювали, аби рямці проєктованого наддунайського блоку поширили. Загальний привіз 5 наддунайських держав дав у 1930 р. 4.4 мільярди марок, із того з Німеччини 1.052 мільярди (24 проц. загального вивозу), в Італії 231 мільярд (5.2 проц. вивозу) і Франції 231 мільярд (5.2 проц.). Теж у вивозі 5 наддунайських держав особливо Німеччина є поважним контрагентом. І так в р. 1930 купила вона з них товарів за 4.277 мільярдів марок (15 проц. заг. п. вивозу). Італія є поважнішим відборцем, ніж доставцем, а 10 проц. свого запотребування покриває вона у наддніпров'я до наддунайського блоку. Франція тільки 4.1 проц.

Великани ваяються.

Ледви продувала вістка про платинні труднощі фабрики Юнкерса в Німеччині після головної катастрофи Крігера, як уже знову новий колюсь захитався. Тим разом в Америці. Мотушлий електричний магнат Самуель Інаузі, разом зі своїми промисловими та банковими партнерами (весь концерн), подав прохання про судовий нагляд. Вартість підприємства оцінюють на 5 мільярд дол., а моментальні зобов'язання на 650 мільярд дол. Судовий нагляд над таким колюсьом є першим випадком в Америці. — Завісця теж виплати великий акційний банк у Берліні „Дойчтер Кредіт-Фарайн“, що має закладового капіталу 6 міл. марок.

Золото і справа підкладу банкіотів.

Починаючи від валютної кризи в Англії, світ шукає нових законів для грошових систем. У тому напрямі пошуківся всілякі проєкти аж до „електричної валюти“ включно. Та мабуть такі світ залишаться у значній більшості при золоті, як фундаменті гроша, не зважаючи на його неперспективну концепцію і неадекватність. Виправді анкета Союзу Народів в 1930 р. ворожила зменшення продукції золота, однак продукція власне росте. Трансильванська країна золота, щодня ось-які останні інформації: за три місяці п. р. видобуто там 2.311 тисяч чистих унцій — проти 2.498 у 1929 р., 2.590 у 1930 р. і 2.666 тисяч у 1931 р. Зазначимо при цьому, що всякі комбінації зі зрізком наслідком спадку його вартості (тепер знову) виключені.

В. Н.—смч.

словами або скороченням „українськ“, що арештом спричинене було тим, що в рубр. П. формуляра „А“ не кожний комісар міг помістити цілий вираз „українськ“. Неправдою є, начеб то списові комісари в Радеховичах, Круковичах, Буховичах, Містичах, Бадичах, Раденичах не питали про матірню мову і не виповнювали тої рубрики, чи то питали про обряд, а не матірню мову, говорячи при тому „все одно, кожний теж же знає, що греко-латинськ в русинськ“, чи то „не маємо часу“, або „ми знаємо, що ви русини, але тепер не маємо часу писати це“. Правдою є натовість, що рубрику матірня мова вписувало в часі спису безпосередньо при візнаючій стороні і згідно з її заявою. Неправдою є, начеб то списові комісари в Радеховичах, Раденичах, Ганьковичах примусово проти волі вписували мову руську замість подаваної української, натовість правдою є, що ніодні з комісарів не взяли ніякого примусу в напрямі подавання української мови як мови матірньої. В одному тільки випадку, а це при описі у Гринька Дикого з Містичах вписано до формуляра руську мову як мову матірню замість української, однак цей мильний впис зараз на місці справлено.

Неправдою є, що Ярослава Кривяка і Володимира Пристацького опроважувало на постерунок Пол. П. dlatego, що вони зголосили українську мову як мову матірню та що при тій нагоді командант постерунку П. П. виразився: „До сьогодні ми жили по братерськи, а від нині будемо ворогами“. Правдою є натовість, що в часі па-тротування в громаді Раденичі підчас спису населення зголосився до команданта постерунку П. П. в Раденичах ст. комісар Ян Мунц і довіс йому, що Ярослав Кривяк перешкоджає в списовій праці списовим комісарям, бо обходжує перед або й рівночасно зі списовими комісарами доми, агітує серед населення. Командант П. П. візав Кривяка на постерунок П. П. та загрозив йому, щоб не агітував, бо в противному разі виготовить на нього карне донесення за утруднювання в праці списовим комісарям.

Володимира Пристацького візав командант рівночасно на постерунок П. П. тому, що він з вуйком Кривяка, дав йому в себе помешкання, супроти чого хотів перестерегти Кривяка при Пристацьким. Вищегаданіх слів командант постерунку П. П. не взяв, а тільки остеріг Кривяка, що сам собі буде мусів приписати, коли він зробить на нього карне донесення.

Неправдою є, начеб то списовий комісар Охендушко визав віста з Кальнякова Михайла Пільного, якому вписав до списового формуляра українську мову як матірню, а відтак власноручно проти його волі вписав польську мову як матірню, говорячи при тому: „То ви так опілялись, що наазвали себе українцем, то ви такі державний урядник, вас певно хтось до цього намовив“.

Натовість правдою є, що Пільний звертався два рази, а то до списового комісара Охендушка та до начального комісара Мунца в Мостиськах з проханням поправити рубрику: матірня мова з української на руську, чого однак не зроблено.

Неправдою є, начеб то списові комісари не вписували дітям української мови як мови матірньої, натовість, правдою є, що всі вписи в тія рубрики вписували згідно з бажанням родичів.

Неправдою є також, будьто би списові комісари давали до підпису чияті, не виповнені аркуші. Неправдою є, будьто би списові комісари в Золотковичах, Буховичах, Ганьковичах догадалися чи то просто під зарплатою кар і переслідувань змушували українців підписуватися по польськи і не приймали формулярів, підписаних по українськи.

Правдою є натовість, що в тому напрямку оставлено населенню цілковиту свободу. Одинок списовий комісар Клінгова, припускаючи, що списові аркуші мусять бути підписані по польськи, зажадала від Миколи Галавіна і Василя Щитка польських підписів, але коли від начального списового комісара довідалася, що списові аркуші можуть бути підписувані якогонебудь мовою, не робила на слідуючий день ніяких перешкод у підписуванні списових аркушів українською мовою. Рівнож списовий комісар Кокельчак у Золотковичах і Шарик у Ганьковичах лишили списуванням повну свободу в підписуванні спис. аркушів в українській мові, а тільки Кокельчак в одному випадку, а Шарик в кількох заявили, що коли хто мав писати по польськи, може підписувати по польськи. Однак ніякий примус у тому напрямку не був вживаний.

Неправдою є, начеб то списові комісари не дозволяли переглядати списові формуляри. Пильний поголоска повстала звідси, що коли списовий комісар у Містичах в одному з домів вивчав свій чинність, одні Дикий не будучи мешканцем того дому, домагався в настирливий спосіб від комісара, щоб той показав йому вивчений формуляр.

На це бажання списовий комісар відповів, що Дикий не є уповноважений до переглядання списових аркушів і підписаних показати формуляр. Треба зазначити, що той Дикий, як бу-

Після загального перепису.

Львів, дня 23. квітня 1932.

Львівський Воєвідський Уряд ч. АА. 5/7/32.

В справі спису населення.

СПРОСТУВАННЯ.

Візносно нотатки, поміщеної в „Ділі“ з 5. І. 1932 ч. 4. під наг.: „З конституційних практик (Звідомлення з містеч). Великі зловживання в Мостисіні — Воєвідський Уряд просить на основі пар. 19. процесового закону з 17. XII. 1862. р. В. З. Д. ч. 6: з 1863 р. помістити в найближчому числі слідуюче спростування:

Неправдою є, начеб то в повіті Мостиська списовими комісарами іменовано виключно поляків, а коли якого українця і заіменовано, то його сейчас усувають, як инр. Алама Хому в Баличичах і Павла Яничина в Кальнякові. Натовість правдою є, що повчє списових комісарів поляків, було в мостиському повіті тринадцятьох списових комісарів української народності.

Заіменований списовим комісарем в Кальнякові Павло Яничин не був усунений з того становища, лише звільнений на власне бажання. Алам Хома не хотів взагалі бути списовим комісарем, а тільки делегатом громади, призначеним списовому комісареві до асиста. Хома виступав поза обов'язки управління, через те, що займався агітацією в той особі, що на заняті списового комісара, як той ставив до списування осіб, а які торкалися матірньої мови, перед відомістю інтересів говорив на голос „українськ“, чим утруднював і перешкоджував у списовій праці комісареві.

Не є правдою, що списові дані майже всіма зплетані олівцем, натовість, правдою є, що спис перепроцесувався всіма чорнилом, одинок списовий комісар у Ганьковичах у толох а

найбільше чотирьох випадках вписав олівцем, а то тому, що у відносних домах не було ніякого приладдя, на якому можна би було перевести спис чорнилом. Ці аркуші виповнив сейчас списовий комісар у слідуючих домах чорнилом.

Неправдою є, начеб то списові комісари вписували замість подаваної мови української як матірньої, мову руську чи то польську та що комісар списовий Шарик мав вжити виразу: „А чи не казав я, що всіх політиканів мож перетягнути на шо іншого“.

Натовість правдою є, що списові комісари виповнювали всі рубрики формулярів згідно із візнаванням списуваних осіб. Неправдою є, начеб то списові аркуші з громади Кальнякова після перепису перероблювали, нові аркуші підписували самі списові комісари, старі знищували, а перероблені натовість переслали до староства.

Правдою натовість є, що ст. списовий комісар у Кальнякові Амація Пельчарівна при помочі списового комісара Талея Охендушка через кілька днів після скінчення спису аж до пізньої ночі переглядали і провіряли списовий матеріал чотирьох списових комісарів у Кальнякові та виготовляли окремі звістатення. Вищегадані на повищеповеденні ніби надані, заявляли, що нічо про перерібок аркушів про переписування списових матеріалів з Кальнякова не знають, а також неправдою є, що ніби то мали знайти підписи списових аркушів, підписаних ніби то через списових комісарів, відтак знищених і виключених.

Неправдою є, начеб то списові комісари вписували натовість українську мову в скороченні укр. або ук. то олівцем. Натовість правдою є, що рубрика та, як цілий формуляр загалі, написана була чорнилом і переважно повними

дучи призначений до помічї списовому комісареві, ходив на ним від хати до хати, старався провітрати його чинність, та перешкоджав йому в урядованні, а коли комісар впавав його, щоб той опустив руки, в яких комісар перевозив списки. Лисий почав відражуватися так, що заходила навіть образа нападку на комісара з боку помісїтованих одиниць. Проти Лисого зроблено судово-жарне допелення. Незважаючи на те, що списові комісари як щим в Черкасах, Валичах не перевозили списки в окремих домах, а скликували населення до громадських урядів або до приватного будинку і там перевозили списки.

Натомість правдою є, що списові комісари списували населення, хоча від хати до хати. В описі Черкасів в причині нагадї хороби одного з списових комісарів, наступаючи його тимчасово комісар перевів списки в одному з трьох госпо-

дств, а то тому, що делегат громади, який товариш списовому комісареві алавав, що в гдаданих домах нема стола, ані опаряддя, на якому можна би доплатити списку.

Неправдою є, бують би тільки в деяких громадах списові комісари мали двоюрні списки аржуні, а навіть коли мали, то випонювали їх по польськи. Правдою натомість є, що списові комісари були заосмотрені в знаках двоюрних формулярів, які вгдно з постановою пар. 5, розпорядку ради міністрів в 2. IX. 1931 р. в справі перепроводження другого патального списку населення (Д. У. Р. П. ч. 80; код: 629), могли випонювати по польськи або по українськи.

За воеводу:

Космівський.

Начальник Виділу.

Розправа проти Горгонової.

У понеділок 25. квітня почалася перед львівським судом присяжних розправа проти Горгонової, обвинуваченої в убивстві Люси Заремби. Судова зала переповнена цікавими, майже самими жінками. Мушун дуже малечко. Перед лавою оборонців стоїть залякане дівко, що на якому вбито Зарембину, на ліжку уложений матерій і постіль убитої.

Після відчитання акту обвинувачення почав предсідник переслухувати обвинувачену та ставав, щоб не плакала. Горгонова сказала, що має 31 літ, є жінкою Ервіна Горгона, який живе в Америці. Від нього має 16-літню сина, а в Зарембою 4-літню дочку. Ходила до народної школи. До нього не припадалося. Походила з Пальматі. Підчас війни зазнала втрати з Горгоном, що був австрійським телеграфістом. Чоловік виїхав до Америки в 1923 р. 60. мовляв, забрався невільничої ладуги і тому мали розвестися. В 1924 р. познайомилася зі Зарембою. Небаром він свідчився (Предс.: Но, по, до освітлення ще досить часу. — На салі веселість). У Бруховичах бувають різні гості, м. ін. ред. Раут. Заремба зажадав, щоб обвинувачена збрала давні знайомості. Збрала це. Дітям сказала, що обмучилися. Прийшла на світ дівчинка Рома. Невгода почалася, коли зажалала від З. негладжувати похрушка, головою, коли дістала акном, що З. залюбився в якийсь бураліст. У вересні 1931 р. вперше загрозил Зарембі, що коли не ожениється, то вб'є його. Люсю, Рому, Стася та себе. Люся виїхала до Шпальнрі тому, що була хвора. (Предс.: Ми знаємо щось іншого, що Люся виїхала, бо не могла з вами погодитися.) Це неточно. Я ніколи не сперечалася з нею. Лише раа, коли Люся сказала батькові, що аржуню його, а навіть показала лист, що потверджував це. Коли обвинувачена докоряла Зарембі, що аржуню її в бураліст, він відповів, що коли й вільно аржунювати, то йому теж. Зарембівш докоряла обвинувачену за те, що показала батькові листа. Говорила: „Ти смарачу, діставеш по б'ї" — ти малпа". Зрештою непорозуміння не було.

На питання предсідника, чи приймала в себе мушун під надрисність Заремби, каже Горгонова, що лише раа. Предсідник пригадує обвинувачені, що сходилося в інж. Коосмівський і Львом Аллем. Обвинувачена признає, що на господарку діставала 120 зол. тижнево. Предс. додає: А кухарка в зол. денно. Горгонова заперече, начеб Люся була проти того, щоб вона хлинала стільки на домашню господарку. Коли скоїлася будівельна катастрофа в домі залягачини, арт. маладз Белевський накидав обвинуваченій: „То ви винно тієї катастрофи, Заремба через вас ходив ост. часами без голови". Люся заперігла тоді, що Горгонової катастрофа не діставила. П. тікавлять лише 10.000 зол. відшкодування. (Х. жалала Горгонова від Заремби, коли переконувалася, що він їй нею не ожениється).

Предс. запам'ятає на це, що хоч не прийшло до згоди між Горгоновою та Зарембою, вона всеж жила у відді в Бруховичах.

На питання предсідника, чи підозрівала Люсю, що вона забутувалася батька, щоб зібрав їз нею. Горгонова відповідає: „Борони Боже! В усюмо іншому підозрівала я її, лише в цьому ні".

Предс.: Тут приватний детектив Галима зізнає, що він звернувся були до нього, щоб він зівів Люсю. Навіщо ви це зробили?

Обв.: Не знаю такого. Це неправда.

Тут предсідник вярдину перерву. Суд. лавоні розпакував клунки: футро з лосаків, у якому Г. була крит. ноці та джиган (яким убито Люсю) і поклав його на столі судді.

Обв. зізнає дальше: 30. грудня веч., коли всі пішли спати, обв. читала при лямпі. Як скинула читати, заснула. Збудив її крик, що Люсю вбито. Стасю вб'є у кімнату обвинуваченої в криком і не задержуючися побіг до батькової кімнати. Зірвався в ліжка в білій сорочці, накинула футро та зі Зарембою і Стасем вийшла до кімнати вбитої. Того ж вб'їла

верандою, отворила її ключем, який взяла з нічної шафки. Хотіла йти по лікаря. Головною брами не могла відчинити. Збудила огородника.

Предс. дивується, що обв. робила таку довгу дорогу та що за водою пішла до криниці, замість до кухні. Обв. каже, що робила це без надуми. Предс. пригадує обв., що вона зізнала була, що двері вранді раз відчинилися, а потім треба було аж так натискати, що шибка збилася. Обв. не знає пояснити того. Предс. пояснює обв., що й закидають тут, що її зізнання неправдиві. Давніше зізнавала, що руку скалічила, як збила склику. Обв. Так я не зізнала. Вони неточно записали. Відломки скла, що були в кімнаті може задержалися на футрі. Заперече начеб стояла вже в дверях, коли Стася кричав: „Люсю вбили!" Сорочку мала 14. Предс.: Одної нема. Обв.: Мусять бути всі. На замітку предс., що в кімнаті вбитої найшли екскременти та що обв. була попалана ними на плечах та що є підозріння, що як здіймала сорочку попалалася собі плечі, обв. каже, що колиб це робила, булаб усюди попалана. Предс. пригадує, що переші виправдувалася, що могла повалитися, як забавляла Рому. Обв.: Того я не говорила, я повалювалася при іншій нагоді. Що її закровиле хусточку найшли в пивниці каже, що раз змігала вогний вугілля. Предс.: Чому місце, де найшли хусточку, було сухе? Обв.: Не знаю. Предс. питається, як пояснити зізнання Стася, що він бачив її в дверях? Обв.: Коли він мене бачив, то чому кликав Люсю, Люсю! а не мене. Предс. звертає увагу обв., що кров найшли на дверях пивниці. Обв. каже, що в пивниці не була. Що на футрі, на підшівці та ваталина пересяжнута кровю, обв. пояснює, що це може бути лише з її скаліченої руки. З небижки кров не може бути, бо до неї не підходила. В печі казала розпалити в 11. год., бо було дуже холодно, а не, щоб спалити сорочку. Вігрозувалася Бекерівній, що розбіє їй голову, а не Люсі. Каже, що вона невинна, не знає, чому поставили її перед суд. В тяжу зайшла 24. грудня зі Зарембою. На питання прокуратора каже, що відкопи стала жити зі Зарембою, з ніким не піддержувала взаємин, крім Косецького. Стрічалася з Чайковським, пасербом Чалі. Коли побачила, що Заремба після 7-літ. співжиття перепроводжується до нового мешкання, зробило це на неї вражіння. Думала, чи не виїхати би до Америки до чоловіка, який, колиб їй не простив, то певно найшов би заняття.

Опісля зажадав іще питання оборонць.

На цьому розправу відложили. У віаторок буде мабуть львівська візія в Бруховичах.

ОСТАННІ ВІСТІ

ДОВІРОЧНІ НАРАДИ ВОЄВОДІВ.

25. квітня відбулася у Варшаві зїзд воеводів у справі безробіття. Народи мають характер довірничий. У зїзді бере участь міністр справ і два директори того мін-ства.

ЧУТКИ ПРО САНАТОРІЮ КАСИ ХОРИХ.

ЛВВІВ. 25. IV. ПАТ. Чутки, які появилися в пресі (Льв. „Кур.-р. Порани") про продаж санаторії Каси Хорих у Львові при вул. Курковій є неправданими. Управа Каси Хорих не переговорювала й не переговорює з митр. Шептицьким ані з іншими оферентами в справі продажі санаторії. Вестиме її дальше під своєю управою.

СТРАШНІ НАСЛІДКИ ВИБУХУ ГРАНАТИ.

Коло Мечислава (пов. Бережани) вкинув хтось у вогонь гранату. Наслідком вибуху загинув 13. літ. Іван і 9-літ. Михайло Савчук, а їх батько Володимир і 7-літ. Микола, всі з приєднка Малахова, були тяжко ранені. В безнадійному стані відвезли їх до шпиталю. Вони перекотили біля вогню, до якого невільничо покинув хлопця вкинув гранату.

ВИСЛІД ВИБОРІВ В АВСТРІІ.

ВІДЕНЬ. 25. IV. ПАТ. У виборах до сейму в Дола Австрії віддали разом 773.330 гол. (в 1927 р. 826.669). Соц.-демократи дістали 272.924 (307.005), хр. суспільники 362.738, (злучені листи міжанської партії дістали в 1927 р. 474.238 гол.), сел. союз 10.006 (23.597), вел. німці 18.398, нац. соціалісти 110.774 (8.887), комуністи 8.480 (3.276).

ОГОЛОШЕННЯ

ДО СВЯТОЧНОГО ЧИСЛА „ДІЛА“, яке вийде в значно збільшеній обемі і накладі

В ПЯТНИЦЮ, 29. КВІТНЯ Ц. Р.

ПРИЙМАЄ АДМІНІСТРАЦІЯ НАЙПІЗНІШЕ ДО ЧЕТВЕРГА 28. КВІТНЯ ДО ГОД. 12-ОЇ В ПОЛ.

НОВИНКИ

— Приймаю як давніше в моїх заведенні при вул. Сикстуський ч. 17 від 9—1 і 3—6. — Насс.

— Магазин постелі Р. Джала, Львів, вул. Хоружина 5. (біля кіна „Аполло") поручає по найнижчих цінах, ковдри, матеріали і постіль. Переробляє ковдри по 6 зол., матеріали по 8 зол. 786 88—100

— „Distinction" Косметичний Кабінет, Львів, вул. Коперника ч. 42 а, II п., Телеф. 72—18. Виконує всі косметичні заходи (усуває аморшки, згладжує і відмолоджує перу, усуває плями, лосьюки, веснянки, червоність шкіри etc.) чисто індивідуально. Уживає найновіших метод найліпших косметичних засобами, під гарантією нешкідливими. Ціни дешеві, для ПТ, урядничок і студенток знизка. Години прийняття від 10—14 та від 15—19-ої. 1608 10—10

— Чи Ви бачили вже нові весняні моделі на виставі в олінокому українському магазині взуття „КОМЕТА". Львів, Ринок 21? А до того ще і нечувано низькі ціни? 20—7

— 1. травня — Великдень! Всі купуємо цього — так як кожного попереднього року — знамениті вузнички і мясно всіх родів — першорядної якості — у нормальних цінах — тільки у Ф.-м. Теодор Пляка, Львів, ул. Руска 16., тел. 59-74. 1670 7—10

— Український Театр під орудою Теодора Руденко подає отсім до відома, що в початках травня святкуватиме урочисто ювілей 10-річчя існування. Всіх бувших членів театру просимо ласкаво подати свої адреси та негайно надіслати світлин для однолітків-бродури на адресу: Warszawa 4. Ulica Brzeska 17. m. 81. Halina Wlasenko dla Obdzialskiego. Про місце та день ювілею оголосимо окремо, а також будуть розіслані офіційні запрошення. Однолітків та пам'яткові значки бувшим членам театру будуть розіслані. Одночасно з ювілеем театру буде святкуватися ювілей 50-літньої праці на театральній ниві найстаршої артистки української сцени Агафії Любської. З правдою пошаною Н. Обидзінський, адміністратор театру. 1760 2—3

— Конфіскація „Діла". Попереднє число (91) „Діла" заняло городське староство, сконфіскувавши в цілости статтю про „Українську кооперацію на Волині" та нотатку про ревізію та арештування. Це вже 13-а з черги конфіскація „Діла" в ц. р.

— Зинагорода за відпустку. Найвищий суд видав присуд, що має принципіальне значіння для службовців у зв'язку з відпустками. У випадку, в якому суд рішав, службовець, діставши відпустку, який його на платне заняття в іншому підприємстві, а коли фірма відмовила йому з того приводу зинагорода за відпустку, віддала справу до суду. Найвищий суд рішив, що, коли службовець вживає відпустки до зарікування в іншому підприємстві, тоді тратить право домогатися зинагорода за час відпустки.

— Зустріч єпископа Полікарпа у Рівному. Дня 22 ц. м. до Рівного приїхав сарненським поїздом єпископ Полікарп. На станції дожидала його місцева адміністрація, представники від українських організацій, шкільна молодь, військовий відділ і громадянство. При вході єпископа з вагону грала оркестра і співали український хор народні гимни. Ідучи в оточенні духовенства, єпископ благословив нарід, приймав привітання від представників влади і організацій. Обійшовши ряди молоді і поблагословивши їх, вїїхав автою до Лупки.

— Самогубство інспектора поліції. У Сколім в бюрі магістрату пострілявся п'ятьма револьверними кулями 62-літній інспектор м. поліції Каз. Мотика. Його відвезли до шпиталю. Ємала надія вдержати його при житті.

— Велика крадіж. Велику сензацію викликала в Чехословаччині виставка стеганих шовків з директором майстерів г. Лавіша з Карвіми д-ном

З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів. Ринок 10